

BEAIVEÁLGU-JULGGAŠTUS

Biejjenaalkoe-bæjhkoehimmie Beäivvieálggu-tjiälgastis Bäjjveállgo-tjielgadás Biejveálggo-tjielggidus Beaiveálggu-julggaštus Peei'valgg-čuōjtōs Beaiveálggu-erklæringen

Dát Sámediggeráđđi lea eanetloguráđđi mas joavkkut Norgga Sámiid Riikkasearvi, Ávjobári Johttisápmelaččaid listu ja Guovddášbellodat leat mielde – dás duohko gohčoduvvo ovttasbargoguoimmit.

Beaiveálggu-julggaštus lea politihkalaš vuodđu ovttasbargui 2021-2025 Sámediggeáigodahkii.

Sisdoallu

- 06 Álggahus
- 07 Sámevašši, duohtavuohta ja seanadeapmi
- 07 Dásseárvu
- 08 Giella
- 08 Mánáidgárdi ja skuvla
- 09 Gelbbolašvuodadárbbut ja alitoahppu
- 09 Dutkan ja statistihkka
- 10 Dálkkádat ja luondu
- 10 Ealli báikegottit
- 11 Duodji ja eahpeávnnašlaš kulturárbi
- 11 Vuodđoealáhusbearaš
- 12 Vuoigatvuodát eatnamiidda, čáziide
ja luondduriggodagaide
- 13 Kultuvra
- 14 Rájiid njeaidin
- 15 Dearvvašvuohta ja fuolahus
- 15 Regiovnnalaš ovdáneapmi ja riikkaidgaskasaš bargu
- 16 Nanu Sámediggi

Son oinni sámesoga boahte áiggi: Dat lei joavdan stuora árvui, bajásčuvgehussii, ja áiggálaš buorredillái, nu ahte vel juohke dáža ge, gii diđii su máttarváhnemiin lei veaháš ge sámevarra, gáhčai jearakeahttái dan mitalit; das go áiggit ledje earáhuvvan nu ahte dat adnojuvvui oalle gudnin ahte gullat dan árvvus adnojuvvon sámesohkii.

Anders Larsen (Beaiveálgu, 1912).

Álggahus

Ovttasbargoguoimmit dáhttot dán áigodagas jođihit Sámedikki sámiid iešmearridanvuoigatvuođa ja višuvnnain girjás ja nanu sámi servodaga vuođu. Sámi girjáivuohta lea sámi servodagaid givrodad ja min oktasašvuohta galgá fátmmastit buot sápmelaččaid, beroškeahtta sin duogážiin ja vuolggasajiin. Buot sámit galget beassat defineret, fuolahit ja bissut iežaset sámi identitehtas.

Beaiveálgu-julggaštus huksejuvvo vuosttaš sámegeielat romána vuoinjain man Anders Larsen čálii 1912:s. Románas čuovvut Ábo Eira ja su bajásšaddama mearrasámi gilázis ja su mátki stuorraservodagas mii badjelgeahččai sámiid ja sámevuođa, gitta su moriheapmái go son dáhttui ovddidit sámegeiela, sámi kultuvrra ja sámi historjjá. Girji maid čuvgeha riidduid mat ain 2021:s digaštallojuvvojit ja mitalus čájeha mo dáruiduhttin sáhtta váikkuhit sihke earjilolbmuide ja servodahkii.

Ábos višuvdna ahte sihke sápmelaččat ja majoritehtaálbmot fátmmastit sámevuođa rámisvuođain lea seamma áigequovdil ain otnábeaivvi. Eanet ja eanet olbmot fátmmastit iežaset sámi duogážiid rámisvuođain, nu mo Anders Larsen duosttai negadit 1912:s. Dát buktá doaivaga ja jáhku boahhteáigái dakkár áiggis go galgat meannudit dáruiduhttima váikkuhusaid go Duohtavuođa- ja seanadankommišuvdna buktá iežas raportta 2023:s.

Ábo negadii čuvges boahhteáiggi sámi gielaide ja servodaga gos sámit galge beassat oahppat lohkat ja čállit iežaset gielaid. Dán Sámediggeáigodagas dáhttot ovttasbargoguoimmit vuoruhit čoavdit hástalusaid dain deháleamos arenain sámegeiela ovdáneapmái, namalassii mánáidgárddiin ja skuvllain. Buot sámi mánát galget fitnet buriid pedagogalaš ja gielalaš fálaldagaid.

Sámediggi galgá leat doarjjan sámiide. Mii galgat doarjut sámi báikkálaš servodagaid ja váikkuhit sirddolašvuhtii, ja mii galgat doarjut sámi ealáhusaid ja vuođđoealáhusaid. Mii galgat doarjut sin guhte dárbbasit ahte muhtun čuožžu singuin searválagaid. Sáhttet leat sii guhte vásihit sámevaši, dahje eai oaččo sámi fálaldaga skuvllain ja dearvvašvuođasuorggis, ja sii guhte leat dáistaleamen eanasisabahkkemiid vuostá dahje leat gáibideaddji riekteproseassain.

Mii sámit leat okta álbmot njealji riikkas, ja mii leat gievraramusat go mii bargat ovttas, beroškeahtta riikkarájáid. Min bargu galgá váldit vuhtii luonddu, ja dahkkot dainna áddejumiin ahte luondu ja biras leat vuođđun boahteveaš buolvvaide. Sámi kultuvra galgá ovdánahttojuvvot sámiid iežaset eavttuid vuođu.

Sámevašši, duohtavuohhta ja seanadeapmi

**– Na, lea be dat nu heahpat gullat sámesohkii?
li hal mu mielas oru leamen nu.**

Ovttasbargoguoimmit dáhttot sihkkarastit sámiide duohta suodjaleami áitagiid ja nállevealaheami vuostá. Dat sámevašši mii oidno servodagas lea čielga mearka ahte leat hástalusat sámiid ja majoritehtaálbmoga oktavuodas. Sámevašši galgá loktejuvvot sierra áššesuorgin Sámediggerádis, ja galgá vuoruhit doaimmaid mat eastadit sámevaši ja mat buktet máhtu ja meannudanvuogádagaid.

Geassemánu 1. beaivvi ovdanbuktá Duohtavuoda- ja seanadankommišuvdna iežas raportta mas galgá mitaluvvot dáruiduhttima ja dan váikkuhusaid birra. Sámi álbmot searvá ja buktá iežas vásáhusaid kommišuvdnii. Oallugiidda lea dát čuohcci ášši, ja mii leat fuomášan dán mii lea daddjon kommišuvnna barggu birra: “Állet čierut min duššiid dihtii”. Mii dáhttut váikkuhit dasa ahte stuorraservodat dovddasta vássánáiggi dáhpáhusaid ja daid váikkuhusaid, ja ahte ollu dáruiduhttinmekanismmat doibmet ain otná beaivvi. Mii dáhttut Sámedikki bealis vuoruhit aktiivvalaš oassálastima servodatdigaštallamis.

Buoret ipmárdus sámiid historjjás ja otná dilis lea dárbbášlaš jus galgat duohta seanadeami olahit. Dát mielddisbuktá ahte servodagas ii galgga sámevašši. Kommišuvdna galgá maid evttohit doaimmaid mat dálkkodit dáruiduhttima háviid , ja mii dáhttut bargat dan ovdii ahte doaimmat mat ávžžuhuvvojit duohtandahkkojuvvojit. Loahppaáigodagas galgat meannudit ja čuovvulit kommišuvnna raportta Sámedikki dievasčoahkkimis. Mis lea vuordámuš ahte Stuorradiggi hábme čuovvolanplána.

Dásseárvu

Ovttasbargoguoimmit dáhttot váikkuhit ahte sámi servodat olaha eanet dásseárvvu. Sábme jállu – Sámedikki dieđáhus dásseárvvu birra (2020) galgá čuovvuluvvot sierra doaibmabijuiguin ovttas áššáisoahppevaš servviiguin.

Sámi nissonat vásihit veahkaválddálašvuoda dávjjit go nissonat majoritehtaálbmogis. Nationála doaibmaplána “Frihet fra vold” (2021) galgá čuovvuluvvot ovttasráđiid eiseválddiin. Mii dáhttut maid bargat heahteguovddážiid ásaheamiin mat leat heivehuvvon sámi álbmogii.

Ovttasbargoguoimmit dáhttut ovddidit sohkabealdásseárvvu sámeapolitihkas ja organisašuvdnabargguiguin. Mii dáhttut ovddidit eanet demokrátalaš oassálastima ja dásseárvosaš sohkabealovddasteami sámi servodaga mearridanásahusain. Mii dáhttu maid ovddidit eanet sohkabealdásseárvvu sámi vuodđoealáhusain.

Mii dáhttut ovddidit dásseárvosaš vuoigatvuodaid LHBTIQ-olbmuid ja ahte iešguđet seksuála sojuid ja sohkabealidentitehtat dohkkehuvvojit. Mii áigut doarjut Sápmi Pride ja Garmeres-searvvi. Doaibmavádjit sámiin lea riekti seammá vuoigatvuodaide ja vejolašvuodaide sámi servodagas dásseárvodieđáhusa doaibmabijuid bokte.

Giella

Son ii ožžon ráfi. Cealkemeahttun viššalvuodain álggii son bargat oahppat sámegiela čállit. Čálii ja čálii sámegiela girjjiid mielde. Ii astan fávdnádít ge oadđit ge. Dasa gohcái, dasa váibbai. Ja son oahpai manjimustá. Muhto vuoi, mo son barggai! Go son lei oahppan eatnigiela sihke lohkat ja čállit, de šattai son hui ávvui.

Ovttasbargoguoimmit ángiruššet ealli sámi gielaide, ja servodaga ovdii mas gielat leat lunddolaš oassin ja olámuttos sámi árgabeaivvis. Sámi girjáivuoha lea maiddá gielalaš girjáivuoha. Mii dáhttu hukset sámegiela oktasašvuoda mas juohke okta galgá sáhttit lihkestuvvat iežas giellaovdánemiin.

Ovttasbargoguoimmit dáhttu sámi giellaguovddážiidda ovdánanvejolašvuodaid, ja nannet daid guovddáš aktevran rávisolbmuid- ja joatkkaoahpahas. NÁČ 2016:18 Váibmogiela doaibmabijut ja Sámedikki giellastrategiija galget čuovvuluvvot. Giellahálddašanguovlluid muhtten galgá nannet sámiid giellavuoigatvuodaid. Doarjjaortnegat gielladaide galget rievdaduvvot dusten dihtii giellagielladaid dárbbuid. Mii dáhttu vuoruhit ahte ásahuvvo váidin-, gozihan- ja áittardeaddjeásahus, mii sihkarastá ahte sámi giellavuoigatvuodát duohtandahkkojuvvojit.

Unnimus sámi gielat galget nannejuvvot doaibmabijuid ja vuoruhemiid bokte mat dahket vejolažžan ealáskahttit daid. Bihtán-, ubmi- ja nuortalašgielaide gielladili raporta (2021) galgá čuovvuluvvot ovttasbarggu bokte guoskevaš gielladaid, ásahusain, servviin ja Sámedikkiin sihke ruoŋa- ja suomabeale. Oassi dán čuovvoleamis lea hukset Ávv Saami mu'zei Njauddâmis čoavddaásahussan nuortalašgillii.

Mii dáhttu ahte sámegiella ja kultuvrra loktejuvvo eanet oidnosii almmolaš viesuin, ja ahte sámi báikenamat dohkkehuvvojit ja álo geavahuvvojit go galbejuvvo sámi guovlluin, maiddá vándardanmáđijain. Sámi servodat bovdejuvvo ON riikkaidgaskasaš álgoálbmot giellalogijahkái ja das galgá ovddidit giellateknologiija, digitaliserema ja eanet ovttasbarggu riikkarájáid rastá. Mii dáhttu ángiruššet ahte sámegiela loktejuvvojit eanet oidnosii ja olámuddui digitála báikkiin mat geavahuvvojit árgabeaivvis, earret eará dan bokte ahte ráhkaduvvojit eanet sámi áppat ja spealut.

Mánáidgárdi ja skuvla

Ja son jurddašigodii dál, ahte galggašedje leat skuvllat gos juohke sápmelaš beassá geahppaseappot oahppat lohkat ja čállit eatnigiela.

Ovttasbargoguoimmit háliidit ahte sámi mánáide ja nuoraide fállujuvvo sámegiela- ja kulturoahpahas mánáidgárddis gitta alitohppui. Sámegielaide ealáskahttin gáibida oahpahusa mas sámegiella ja kultuvra lea eaktobiddji.

Ovttasbargoguoimmit dáhttu ángiruššet ahte sámi mánáidgárdefálaldat nannejuvvo lágain, ja ahte eanet giellat fállat sámi mánáidgárdefálaldaga. Mii dáhttu guorahallat nuvttá sámi mánáidgárdefálaldaga, ja vuoruhit sámi mánáidgárddiid boahttevaš bušehtain. Mii joatkit vuoruhit mánáidgárdeprošeavtta SáMos olles prošeaktaáigodaga. Doarjjaortnegat sámi mánáidgárddiide ja ossodagaide galget guorahallojuvvo, sihkarastin dihtii mánáidgárddiid vejolašvuodaid lihkestuvvat sámi giella- ja kulturbargguin. Mii dáhttu joatkit doarjut sámastahttin ortnega mánáidgárddiide.

Ovttasbargoguoimmit dáhttu nannet sámi oahpaheddjiid ja mánáidgárdeoahpaheddjiid rekruterema. Mii háliidit nannet oahpaheddjiid vejolašvuodaid lihkestuvvat iežas dehálaš

bargguin skuvllain. Mii dáhttot bidjat johtui guorahallanbarggu fága- ja diibmojuohkima ektui, vai sámi ohppiid beroštumit sihkkarastojuvvojit. Mii áigut evttohit árvvuid ja prinsihpaid mat galget ofelastit oahpahusa. Mii áigut vuoruhit ovdánahttit sámi oahppoplánačoakkáldaga.

Sámi mánáid vuoigatvuođat fertejit nannejuvvot oahpahuslága ja friddjaskuvlálága bokte dainna lágiin ahte ohppiin geain lea sámi gáiddusoahpahus nannejuvvo hospiteren ja giellalávgun lága bokte dain lágain. Árbedieđu stáhtus ferte čalmmustahttojuvvot lágain. Sámi mánáin galggašii vuoigatvuohta eanet go ovtta sámegeiela oahpahussii ja oahpahus sámegeillii eanet fágain, maiddái olggobeale hálddašanguovllu. Skuvlaoamasteaddji geatnegasvuohta diehtujuohkimii ferte nannejuvvot lágain. NÁČ 2016:18 Váibmogiella mielddisbukte maid sámi profiilaskuvllaid guorahallama.

Sámi oahpponeavvobuvttadeapmi vuoruhuvvo nannosit dán áigodagas. Oahpponeavvobuvttadeddjiide galgá fállat stádisvuođa, einnotahttivuođa ja ovdánahttinvejolašvuohta rámmašiehtadusaid bokte. Galgá lámhit dili ráhkadit digitála oahpponeavvuid ja oahpporesurssaid main lea alla dássi. Mii fertet oččodit eanet julev- ja lullisámi oahpponeavvuid, earret eará eanet ovdánahttin ja ja jorgalandoarjagiid bokte.

Ferte fuolahit rektoriidda, skuvlajođiheddjiide ja mánáidgárdejođiheddjiide lasi gelbbolašvuođa eamiálbmogiid ja sámi giela- kultuvrra ja árbevirolaš máhtu birra, nu ahte sii buoret bastet lámhit dili sámegeielaohpahussii.

Gelbbolašvuođadárbbut ja alitoahppu

Oahppu-uksa lei sutnje goavkanan. Son lei beassan guovlalit sisa ja ožžon veháš árvádusa, man gáfat stuoris daid oahppavaččaid diehtu ja viissisvuohta lea.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot dán áigodagas vuoruhit doaibmabijuid mat dustejit daid olu gelbbolašvuođadárbbuid mat leat sámi servodagas. Sámegeielat oahpaheaddjeváilevašvuođa sihke skuvllain ja mánáidgárddiin ferte dustet sihke rekruterenstrategiijaiguin ja joatkevaš superstipeandavuoruhemiin sámi oahpaheaddjeoahpuide. Mii dáhttot ángiruššat ahte dáidda virgejoavkkuide lasihuvvo bálkádássi.

Mii dáhttot guorahallat sámi servodaga gelbbolašvuođadárbbuid. Mii áigut ángiruššat eanet sámi oahpahusfálaldagaid ovdii, ovttasráđiid allaskuvllaiguin ja universitehtaiguin. Obbalaš lullisámi bacheloroahppu lea guovddáš mihttomearri. Ohppiide geain lea sámegeiella fágabires joatkkaskuvlla dásis ferte sihkkarastit čiekjudančuoggáid sisaváldinvuogádagas alitoahppui. Mii dáhttot maid ángiruššat lassi earresajiid ovdii profešuvdnoahpuide. Lávdaduvvon oahppofálaldagat leat guovddázis go áigu lasihit sámi fágačehpiid juohke suorggis.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot fátmmastit sámi mánáid ja nuoraid iežaset politihkkaovdáneamis ja bargat givssideami eastademiin dan bokte ahte ovttasráđiid relevánta bealálaččaiguin ásahuvvo sámi mánáidforum. Mii dáhttot joatkit vuoruhit oassálastit Searvevuođas givssideami vuostá ja ráhkadahttit neavvuid ja oahpponeavvuid mat geavahuvvojit mánáidgárddiin ja skuvllain eastadan dihtii givssideami.

Dutkan ja statistihkka

Buorre ja áššáigullelaš dutkan ja statistihkka sámi servodaga birra lea dárbbalaš sámi servodaga ovdánahttimii. Ovttasbargoguoimmit oidnet ahte áššáigullelaš sámi statistihka váilevašvuohta lea easttan sámi servodahkii. Danne ovttasbargoguoimmit dáhttot buoridit sámi statistihka vuodu buot sektorsurggiin, earret eará váikkuhit dasa ahte eambbogat registrerejit sámegeiela Vearroetáhtas.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot ángiruššat buriid ruhtadanortnegiid ovdii sámi dutkamii, ja ahte Sámediggi čielggada ja čalmmustahtá sámi dutkandárbuid. Mii áigut ehtalaš njuolggadusaid sámi dearvašvuodadutkamii dehálašvuoda doalahit ja árvoštallat ásahit sámi ehtalaš njuolggadusaid eanet fágasurrggiin. Ovttasbargoguoimmit dáhttot bargat ahte SAMINOR 3 sámi dearvašvuodadutkan čađahuvvo.

Dálkkádat ja luondu

■ Gáissá ávjos njunit allánadde almmi vuostái dego mat goargočoarvvit.

Ovttasbargoguoimmit leat fuolas dálkkádatkriisa ektui masa maiddái sámi servodat váikkuhuvvo. Lea dehálaš ahte dálkkádatdoaimbijut mat guoskkahit Sámi vuodustuvvojit sámi kultuvrra vuđđui – luonddus, sámi árbevirolaš máhttui ja sámi iešmearridanvuoigatvuhtii. Mii dáhttut vuoruhit bargat dálkkádatástalusaiguin, earret eará dan bokte ahte hábmet sierra sámi dálkkádatraportta mii guorahallá makkár váikkuhusaid dálkkádatrievdan buktá sámi kultuvrii, ealáhusaide ja servodahkii.

Ovttasbargoguoimmit galget lámččit dili eanet gávnadanbáikkiide gos beassá ovdánahttit ollislaš dálkkádatpolitihka olles Sápmái, ovttasráđiid dain eará Sámedikkiiguin ja eará áššáigullelaš organisašuvnnaiguin ja fágabirrasiiin.

Jierpmálaš ja suvdinnávccalaš luonddugeavaheapmi lea buoremus suodjaleapmi – lea min oktasaš ovddasvástádus gáhttet luonddu boahttevaž buolvvaide.

Ealli báikegottit

■ Siidabáiki šadda álo ráhkkaseabbun ja čábbáseabbun go olmmoš guhkit áigiid lea leamaš eret.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot lámččit dili máhccamii giliide vai sihkkarastit ealli sámi báikegottiid. Dát báikegottit leat vuodđun min gielaide, kultuvrii ja vuoigatvuodaide. Olbmot geain mihttomearit, višuvnnat ja niegut leat mat huksejit dáid servodagaid. Galgá movttiidahttit ođđahutkamiid, innovašuvnna ja teknologalaš ovdáneami. Go sámi hutkáivuodain lihkestuvvá, de lihkestuvvá maid bargu ealli ja nanu sámi báikegottiin. Mii dáhttut vuoruhit ođasmahtti ealáhusovdáneami ovdal eahpeođasmahtti ealáhusovdáneami.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot ásahit ovttasbarggu Viessobánjkkuin dainna mihtuin ahte Viessobánjku ovdána dehálaš guovllupolitihkalaš doaimmagaskaoapmin mii sihkkarastá ássama ja buori demográfalaš ovdáneami Sámis.

Sámediggediedáhus Šattolaš Sápmi (2019) galgá ođasmahttojuvvot go Covid-19-pandemiijas ja dan váikkuhusain leat čuočcan ealáhusaide ja fitnodagaide. Ealáhusdiedáhusas ferte vuolggasaji váldit dálá dilis ja ferte fátmastit strategiiid ja doaimbijuid. Mii galgat sihkkarastit dálá fitnodagaid maŋŋá dán pandemiija ja vuoruhit gealboloktema ođđa fitnodagaide ja vel álggahandoarjaga fitnodagaide.

Lea dárbu riskakapitalii sámi guovlluin, Mii dáhttut bargat algoálggahan-, álggahan- ja innovašuvdnafoanddaid main eamiálbmotprofiillat.

Kulturealáhusain, sámi kreatiiva ealáhusain ja ođđahutkanealáhusain leat stuorra vejolašvuodát. Danne mii dáhttut joatkit doarjut rámmaeavttuid dáidda ealáhusaide. Infrastruktuvra dego mobiila- ja interneahhttafierpmádat ferte huksejuvvot olles Sápmái, earenoamážit gearggusvuoda ektui, boahtteáiggi digitála bargosajiid, olles servodaga sihkkarvuoda ja vuodđoaláhusaid dáfus.

Mii dáhttut doarjut infrastruktuurahuksema ja johtolatdoaimmaid mat sihkkarastet johtolaga, mátkkoštansihkkarvuoda ja gearggusvuoda sámi guovlluin. Dákkár doaibmabijut fertejit ankke vuhtii váldit sámi kultuvrra ja ealáhusdoaimmaid. Buorre oktasašjohtolátfálaldat lea dehálaš sámi guovlluide sihkkarastit ássama ja ealáhusovdáneami.

Nannen dihtii sámi oktasašvuoda de lea min mielas dehálaš joatkit verdestallamiin. Lasi áddejupmi ja buoret ovttasdoaibman sáhtta dáhpáhuvvat nannejuvvon gulahallama bokte sámi ealáhusaid ja báikegottiid gaskkas, ja mii dáhttut doarjut doaimmaid mat váikkuhit lasi gealbolonohallamii.

Duodji ja eahpeávnnaš kulturárbi

Duodji/duodje/vætnoe maid guoddá sámi kultuvrra ja lea dehálaš ealáhus ja lassiealáhus sámi servodagas. Ovttasbargoguoimmit dáhttot čuovvulit doaibmabijuid mat diedihuvvojit Sámediggediedáhusas duoji birra ealáhussan (2018) ja mii fertet čielggadit organiserema ja resursageavaheami.

Duodjeinstituhtta ja Boazodoalu ja duoji oahpahuskantuvra galggašii šaddat oassi duodješiehtadusas. Ovttasbargoguoimmit leat ovttaoaivilat ahte šiehtadus berre fátmastit ohcanvuđot ortnega investeremiidda ja duodjebájiid ođasmahttimiidda. Mii fertet čuovvulit dálá mearkagálvohuksenprošeavttaid, duodjebagadalli ortnegiid ja gealboloktendoaibmabijuid.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot čuovvulit barggu eahpeávnnaš sámi kulturárbbi suodjalemiin. Dát lea obbalaš sámi bargu mas Sámedikkít fertejit ovttasdoaibmat earáiguin, sihkkarastin dihtii min eahpeávnnaš vuoigatvuodaidda. Ovttasbargoguoimmit áigot doarjut daid buriid ovdamearkkaid mat fuolahit sámi kultuvrra ealáhusoktavuodaš.

Vuođđoealáhusbearaš

Muhtumat dolastadde fiervvás, vušše gáfe ja guliid, juhke ja borre bumbbáid alde fatnasiid guoras. Sii liikojedje olgun eloštit.

Go nanne vuođđoealáhusaid de nanne luondduvuodu sámi gielaide ja kultuvrii, ja mielde bisuheamis báikkálaš biebmobuvttadeami ja ássama. Ovttasbargoguoimmit dáhttot lámčit dili árbevirolaš máhtu sirdimii buolvvas bulvii.

Boahhteáiggi buolvvaide ferte ealáhusovdáneapmi leahkit ekonomalaččat, ekologalaččat ja kultuvrralaččat suvdil, ja dat ferte dáhpáhuvvat birrasa eavttuid vuođu ja sihkkarastin dihtii luondduvalljivuoda. Go sihkkarastá areálavuodu vuođđoealáhusaide de sihkkarastá maiddá ávnnaš kulturvuodu. Danne ii galgga álggahit ođđa areálasabahkkemiid mat unnidit ealáhusaid mearkkašumi sámi kultuvrii ja sámi servodagaide.

Mii galgat nannet árvohuksema vuođđoealáhusain eanet muohkademiin, biebmobuvttademiin ja báikkálaš biebmuvuoruhemiin. Dán dahká biebmoinnovašuvvna, buvttaovdáneami, juohkašumi ja márkastima bokte. Mii dáhttut doarjut sámi biebmobuvttadeami ja vuođđoávdnasiid Europálaš biebmoregiovnna Tráante 2022:s. Mii oaivildat ahte fertejit ásahuvvo ortnet mainna ovddida árbevirolaš sámi biebmovieruid. Njuolgadusat biebmogálvoindustriijai fertejit heivehuvvot nu ahte árbevirolaš buktagat nu go varra ja siskilušat sáhttet ávkkástallojuvvot.

Dálá boraspirehálldahus ii doahttal stáhta álbmotrievttálaš geatnegasvuodaidda. Mii dáhttut bargat ahte boraspirenálit unniduvvojit mearriduvvon nállemihtuid hárrái, ja ahte vahátbivdu sáhtta jođánit ja beaktilit johtui biddjot buot vejolaš veahkkeneavvuiguin. Boraspirehálldahus

berre hukset iežas doaimma guođohanealáhusaid ja vásihuvvon gelbbolašvuodaid ala. Mii háliidat rahpat goaskinbivddu eastadandoaimbidjun sihke smávvašibit- ja guottetguovlluin.

Mii oaivvildat ahte buot boazodoalliin, beroškeahttá agi, sohkaheali ja dearvašvuodadili, lea sadi siiddadoalus ja báikedoalus. Mii háliidat nannet ja ovdánahttit boazodoalu bearašvuodot ealáhusan ja eallinvuohkin. Mii dáhttit fokuseret bargodiliide, ekonomalaš sihkkarvuhtii ja boazodoalu iešmearrideapmái.

Sámediggi galgá leat guovddáš eaktobiddji boazodoallopolitihkkii, ja dan oktavuodas galgá čađahuvvot guorahallan boazodoallohálldahusas. Sámediggi galgá konsulteret Eanadoalodepartemeanttain ovdal boazodoallošiehtadusat vulget johtui. Konsultašuvnnaid vuodđu leat Sámedikki dievasčoahkkima cealkámušat boazodoallošiehtadussii.

Boazodoallohálldastegoddi guorahallan mii gárvána ovdal 2021 jahkemolsuma galgá čuovvuvvot dárkilit ja mii dáhttit ahte boazodoallohálldastegoddi reviderejuvvo. Go ávžžuhusat leat ovdanbuktojuvvon de láchččojuvvo boazodollui vejolašvuhta gávnadit ja digaštallat árvalusaid.

Ovttasbargoguoimmit dáhttit láchkadovddasteami bokte sihkkarastit álbmogii guolástanvuoigatvuodaid ja suvdilis bivdohálldastegoddi bokte. Mii čujuhat Riikkarevišuvnna raportii earrevuogádaga birra (2020) mii čujuha earrerievdadusaide sivan dasa go olu riddoservodagain lea unnon bivdodoaimmat. Mii dáhttit bargat ahte guollebiebman hálldastegoddi nu ahte godđa- ja guolleguovllut eai biliduvvo ja ahte sámi vuoigatvuodalaččat vuhtii váldojuvvojit.

Sámediggi rolla eaktobiddjin eanadoallopolitihkkii galgá nannejuvvot. Mii dáhttit bargat eanet einnostahttivuodá ovdii eanadollui ja fokuseret oktasašdoaimmaide, investeremiidda, rekruteremii, čálgoortnegiidda ja gealboloktemii. Eanadoalu oahpahalliortnet berre viiddiduvvot olles Sápmaí.

Ovttasbargoguoimmit dáhttit ángiruššat ahte sámi meahcástegoddi dovddastuvvo čielgaseabbo lágas. Mii áigut bargat ahte báikegottiid álbmogiid vuoigatvuodat ođasmahtti resurssaide ja sin guovlluide dovddastuvvojit ja ahte hálldastegoddi eamiálbmogiid ja sámi meahcástanvieruid vuodul.

Ovttasbargoguoimmit bargat ahte ovddiduvvo ohcan mohtorjohtolakkii geahččalanlága vuodul. Ohcama duogáš lea dárbu heivehuvvon mohtorjohtolatnjuolggadusaide mat sihkkarastet ja ovdánahttet árbevirolaš meahcástegoddi. Njuolggadusat galgat bisuhit ja ovdánahttit iežamet árbevirolaš doaimmaid ja ealáhusaid, maidái sáivaguolástegoddi.

Eai galgga dahkko suodjalanmearrádušat mat eai leat vuodustuvvon báikkálaš máhttui ja vugiin mii doahttala sámi árbevirolaš meahcástegoddi. Mii dáhttit bargat ahte dán sámediggeáigodagas ráhkaduvvo sámediggedieđáhus meahcástegoddi suodjaleapmin ja meahcástegoddi birra.

Ovttasbargoguoimmit dáhttit bargat dan ovdii ahte šaddá duohta báikkálaš bivdohálldastegoddi Deanučázadagas ja Deanu-soahpamuš mii dohkkeha vuoigatvuodalaččaid ja eamiálbmotbeali go hálldastegoddi bivddu. Mii áigut čuovvulit sámediggedieđáhusa "Diddi, luosjuolgi, goadjin ja duovvi" (2021). Dehálaš vuoruheapmi lea mánggagaveavahusguovddáš lussii ja deatnogátti sámi kultuvrii Deanus.

Vuoigatvuodat eatnamiidda, čáziide ja luondduriggodagaide

■ Mis lea seamma vuoigatvuodta go eará olmmoščeardain eallinburiide!

Ovttasbargoguoimmit oaivvildit ahte sámiid vuoigatvuodat eatnamiidda, čáziide ja luondduriggodagaide ferte dovddastuvvot ja dan bokte sihkkarastit ávnnaslaš kulturuoddu sámi kultuvrii. Mii dáhttit bargat ahte sámi álbmot dovddastuvvo eamiálbmogin vuodđolágas.

Mii dáhttu joatkit guhkesáigge bargguin nannet sámiid ja eamiálbmogiid vuoigatvuođaid sihke norgga ja riikkaidgaskasaččat. Mii áigut vuolggahit doaimaplána mii sihkarastá ahte Norga doahtala ON eamiálbmot-julggaštusa (UNDRIP).

Ovttasbargoguoimmit áigot áigodagas joatkit SRU2 čuovvulemiin. Konsultašuvnnaid lánhanannen sámelágas lea sihke nannen konsultašuvnavuoigatvuođa ja viiddidan dan guoskat maiddái gielddaide ja fylkkagielddaide. Mii dáhttu sihkarastit ahte sámi servodat oážžu reaidduid ja bagadeami mo sáhtta dán vuoigatvuođa geavahit báikkálaččat. Boahte lávki SRU2 ektui lea ahte vuoigatvuođat eatnamiidda, čáziide ja luondduriggodagaide čielggaduvvojit ja dovddastuvvojit Romssas lulás. Gávdnan dihtii buriid hálddašanortnegiid de lea áibbas dárbbaslaš kártet ja dovddastit oamastan- ja geavahanvuoigatvuođaid, nu mo Norga lea geatnegahttojuvvo álbmotrievtti bokte.

Mii dáhttu oážžut saddjái ođđa dárur-ruođa boazoguohtunkonvenšuvnna. Viidásit mii dáhttu vuoruhit čuovvulit plánejuvvo minerálahkarievdadusaid, sihkarastin dihtii ahte sámiid vuoigatvuođat vuhtii váldojuvvojit sihke eiseválddiid ja ruvkeindustriija bealis.

Mii dáhttu sihkarastit ahte Sámediggi doarju sámiid geat dáistalit iežaset sámi kultuvrra ovdii, ja doarjut riekteproseassain go leat dehálaš ja prinsihpalaš áššit, daid strategijaid vuodul maid Sámediggi lea mearridan. Mii joatkit bargamis sámiid riektesihkarvuođa nannemiin. Mis galgá erenoamáš guovdilastin politihkalaččat bargat stuorra ja prinsihpalaš vuoigatvuođaaššiin, nu mo ovdamearkka dihtii go ásahuvvo bieggaindustriija, ruvkeindustriija ja eará stuorra luonddusisabahkkemat mat uhkidit sámi kultur- ja ealáhusdoaimmaid. Viidásit mii dáhttu vuoruhit eará aktevrraid bargguid mat dorjot sámi vuoigatvuođalaččaid, nu mo Protect Sápmi ja Sámiráđdi.

Luondduriggodagaid reguleren ferte leat suvdinnávccalaš ja doahttalit álgoálbmotvuoigatvuođaid. Sihkarastin dihtii dán de berre mearrasámiid vuoigatvuohta bivdui nannejuvvot lágain, nu mo sihke Riddoguođastuslávdegoddi ja Norgga olmmošvuoigatvuođainstitušuvdna leat ávžžuhan. Mii dáhttu bargat ahte meahcceriggodagat, sáivačáhcebivdu ja luossabivdu sihke jogain ja mearas vuoruhuvvo báikkálaččaide ja vuoigatvuođalaččaide. Mii dáhttu vuoruhit lassi loddeneriid oaččuhit, ja dáinna lágiin sihkarastit ahte sihke ieš bivdu ja máhttu loddema birra sirdojuvvo boahttevaš buolvvaide.

Ovttasbargoguoimmit dáhttu nannet sámi dimenšuvnna riektetuogádagas, dohkkehit sámi riektégálduid ja riekteáddejumi, ja ovdánahttit sámegeiela riektégiellan. Mii háliidat maid dáhttu rievdadusaid njuolggadusain gustojeaddji dikkiid ektui, nu ahte buot sápmelaččain galgá vejolašvuohta loktet iežaset áššiid duopmostuolus mas lea gelbbolašvuohta sámi diliin. Báikkálaš ja bissovaš politijat main kultur- ja mánggagielatvuođagelbbolašvuohta lea dehálaš sihke dorvvolašvuhtii ja kriminalitehta eastadeapmái.

Kultuvra

Bealuštehket min máttarváhnemiid vuoigatvuođas árbbi!

Min dáiddárat, kulturgaskkusteaddjit, čállit, neavttárat, dánsejeaddjit ja musihkkárat, geat minguin juogadit kultuvramet huksejeaddji fámuid, sihke nannejit ja movttiidahttet min. Sihke girjjálašvuohta, musihkka, luohiti, festiválat, teáhter, duodji, dáidda, filbma, valástallan, sámi gávnnadanbáikkit ja sámi girkoallin leat oasis dan kulturpolitihkas man mii dárbbasit ja man mii dáhttu vuoruhit boahte áigodaga.

Min báikenamat ja mearkkat min leahkimis mat čájehit min historjjá, nu mo kulturmuittut ja kulturárbedávvirat, duodaštit sámi ássama, luondduávkkástallama ja historjjá. Buot dákkár

duođašteapmi dahká álkibun bisuhit iežas sámi identitehta ja čuoččuhit sámiide vuoigatvuođaid. Ovttasbargoguoimmit dáhttot vuoruhit joatkit Bååstede-prošeavttain, mas kulturárbedávvirat máhcahuvvojit iežamet servodagaide.

Mii dáhttot vuoruhit digitála čovdosiid sámi girjjálašvuođajuohkašupmái, nannen dihtii sámiid vejolašvuođaid návddašit sámi girjjálašvuođa. Mii dáhttot maid mánáide ja nuoraide buoridit olahannuttu mánáid-tv:ii, nuoraidprográmmaide ja filmmaide.

Áigodagas galgá ráhkaduvvot mediadieđáhus, dainna mihtuin ahte nanne sorjjasmeahttun sámi preassa ja váikkuhit miehtá-sámi almmolašvuhtii. Mediat berrejit čájehit dan sámi girjáivuoda mii gávdno sámi servodagas ja daid iešguđet sámi gielaide, maddái ubmi-, bihttán- ja nuortalašgielaide.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot váikkuhit dálá ášahusaid nannemii ja sihkkarastit ođđa ášahemiid. Mii galgat sihkkarastit ahte prošeavttat mat leat biddjon johtui, nu mo sámi sámi dáiddamusea Kárášjohkii ja Áltá-Guovdageainnučázadaga dulvadeami dokumeanttašuvdnaguovddáš Mázii duohtandahkkojuvvojit. Mii bargat dan ovdii ahte ášahuvvojit ášahuslaš ruovttut vueliei/luohtái/vuollei ja árbedihtui ovttas eahpeávnnaš kulturábái, ja vel ahte ášahuvvo sámi fanassuodjalanguovddáš.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot bargat ahte sámi festiválaide ja gávnadanbáikkiide galget sihkkarastojuvvot ovdánanvejolašvuođat. Mii dáhttot doarjut eanet ođđa sámi gávnadanbáikkiid.

Sámi dáiddárat leat dehálaš sámi jienat, sihke Sámis, Norggas ja riikkaidgaskasaččat. Ovttasbargoguoimmit dáhttot ášahit oahppoprográmma sámi dáidagii ja vuoruhit internationaliseret dáiddáršiehtadusa. Áigodaga áigge dáhttot ovttasbargoguoimmit vuoruhit sámi sisdoalu sihke Bådádjos, Eurohpalaš kulturoaivegávpot 2024:s, ja Veneziabiennale dálááiggedáiddačájáhusas.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot ášahit sámi valáštallansiehtadusa ja dan bokte nannet sámi valáštallama.

Rájiid njeaidin

Sámit leat okta álbmot njealji riikkas ja ovttasbargoguoimmit ángiruššet ahte riikkarájit galggašedje nu unnán hehttehussan go vejolaš go mii ovttasbargat álbmogin. Sámi rádjehehttehuslávdegoddi (2021) lea buktán ávžžuhusaid Sámi Parlamentáralaš Ráđđái. Ovttasbargoguoimmit dáhttot čuovvulit ávžžuhusaid, ja vuoruhit daid maid sáhtta čuoavdit gulahallamiin norgga eiseválddiin ja maid Sámediggi sáhtta ieš čuoavdit.

Sámi servodaga dáfus lea covid-19-pandemijja čájehan eiseválddiin stuorra váilevašvuođaid gieđahaladettiin kriisadili. SPR lea gáibidan ollislaš guorahallama das mo giddejuvvon rájit leat váikkuhan sámiide, ja dan mii dáhttot čuovvulit eiseválddiin. Dát bargu berre sisttisoallat ekonomalaš, sosiála ja kultuvrralaš beliid, ja ahte nationála kriisaplánat váikkuhit diliid njulget.

Ovttasbargoguoimmit barget dainna guhkesáigge mihttomeriin ahte ášahuvvo oktasaš álbmotválljejuvvon ášahus. Mii dáhttot árvvoštallat mo fidnet oktasaš válgabeaivvi. Mii dáhttot ovdánahttit sámi ovttasbarggu lasi skuvlaovttasbarggu bokte, ja bargat oktasaš oahppoplána ja oktasaš oahpahuspolitihka ovdii. Mii dáhttot maid ovttasbargat dárbašlaš rievdadusaid ovdii Davviriikkalaš sámekonvenšuvnnas.

Dearvvašvuohta ja fuolahus

Son muittii nu bures mo Skoalpa-Mággá Goalsemohkis vieččaduvvui go olbmot dahje oamit buohccájedje.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot bargat dásseárvosaš dearvvašvuođafálaldagaid ovdii sámi álbmogii. Sámi dearvvašvuođabálvalusat galget leat olámuttus buot sámiide, beroškeahtá gos ássat, maiddái riikkarájiid rastá. Dearvvašvuođabálvalusat sámi álbmogii ferte váldit vuhtii sámi kultuvrra, historjjá, eallima ja giela.

Mii dáhttot čuovvulit “Spesialistadearvvašvuođabálvalusat olles sámi álbmogii”-strategiija (2021), ja ahte sámiid iešmearridanvuoigatvuohta mii čuovvu ILO169 art. 25 bokte galgá sihkkarastojuvvot go ovdánahtá dearvvašvuođabálvalusaid. Mii dáhttot guorahallat mo sámi dearvvašvuođabálvalusat sáhttet hálddašuvvot, earret eará áigut árvoštallat loktet Sámi Klinihka Dearvvašvuođa Finnmárkkus Dearvvašvuođa Davvi vuollái. Mii dáhttot bargat Sámi Klinihka doaibmaguovllu viiddideami ovdii ja joatkit nannet psyhkalaš dearvvašvuođasuddjema SANKS:a nannema bokte.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot bargat ahte sámi geahččanguovllut vuhtii váldojuvvojit go leat nationála dearvvašvuođaguoskevaš proseassat, dan bokte ahte sihkkarastit sámi ovddasteami buot dearvvašvuođaásahusain.

Mii dáhttot vuoruhit lámčit dili sámi dearvvašvuođabálvalusaid ovttasbargui ja ovdánahttimii gielddain. Ovttasbargoguoimmit dáhttot joatkit doarjut sámi dearvvašvuođafierpmádagaid ja viiddidit dáid eanet surggiide. Mii doarjut ahte ásahuvvo riegádahttin- ja heahtefálaldat Áltái. Mii dáhttot bargat nationála dulkonbálvalusa ovdii ja ahte ásahuvvo sámi digitála doavtterfálaldat.

Mii dáhttot bargat ahte sámi boarrásat ožžot árvolaš dearvvašvuođa- ja fuolahusfálaldaga, mii váldá vuhtii earkilolbmo identitehta ja historjjá. Mii dáhttot joatkit ovdánahttit sámi geriatriijajoavkku Sámi Klinihkas, ja ovttasráđiid Sámi vuorrasiidráđiin hábmet sámi vuorrasiidstrategiija.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot bargat sihkkarastin dihtii sámi mánáide ja nuoraide buriid ja dorvvolaš bajásšaddaneavttuid. Dát sisttisdoallá čielga ángiruššama veahkaválddálašvuođa vuostá lagaš oktavuodain ja muđui, ovdánahttit psyhkalaš dearvvašvuođabálvalusaid ja iešsorbmemiid eastadandoaibmajuid hukset. Mii dáhttot bargat struktuvrralaččat eastadit mánageafivuoda sámi guovlluin.

Regiovnnaš ovdáneapmi ja riikkaidgaskasaš bargu

Ovttasbargoguoimmit dáhttot nannet ovttasbargošiehtadusaid gielddaiguin, fylkkaiguin ja eará beliiguin main ovddasvástádus bálvalusain sámi álbmogii. Šiehtadusat galget váikkuhit buoret bálvalusaide. Ovttasbargošiehtadusat čuovvuluvvojit ja loktejuvvojit Sámedikki dievasčoahkkimii jeavddalaččat oktasaš áššin.

Áigodagas dáhttot ovttasbargoguoimmit bargat ahte Sámedikki šiehtadusat dain stuorát gávpogiin fuolahit sámi álbmoga mánáidgárde- ja skuvlafálaldatdárbbuid, oahpahusfálaldaga ja sámi gielaid nannema, sámi gávnadanbáikkiid ja dearvvašvuođa- ja kulturfálaldagaid. Lea dehálaš ahte universitehtadásis fállujuvvojit sihke sámi giellakursat ja oahppu. Mii dáhttot vel ahte dahkko geahččaleapmi ásahit sámi profilaskuvllaid oassin ovttasbargošiehtadusaiguin.

Dán áigodagas mii dáhttut gárvet barggu ovttasbargošiehtadusain Tráante suohkanin ja Innlandet fylkkasuohkanin. Mii dáhttut čuovvulit eanebuš proseassaid main lea dárbu ovttasbargošiehtadusaide. Mii dáhttut bargat ahte eanet gielddat ja fylkkagielddat galget šaddat oassin sáme giela hálddašanguovllus.

Ovttasbargoguoimmit oaivvildit ahte eamiálbmogiid ovttasbarggu ja solidaritehta bokte mii sáhttit buoridit sihke iežamet ja eará álgoálbmogiid sajádagaid, sihke politihkalaččat ja vuoigatvuođalaččat. Álgoálbmogiin galgá riekti oassálastit go riikkaidgaskasaš servodat ohcá čovdosiid ovdamearkka dihtii vuoigatvuođaáššiin, geafivuhtii, dearvvašvuhtii, oahpahušvejolašvuođaide, dálkkádahkii ja birrasii. Mii dáhttut earret eará vuoruhit čuovvulit ON álgoálbmotgiellalogijagi, ON Food System Summit, dálkkádatšiehtadallamiid ja Luonddumánngabealatvuođakonvenšuvnna. Mii dáhttut maid nannet álgoálbmogiid vuoigatvuođa oassálastit ON ja eará riikkaidgaskasaš vuogádagain.

Nanu Sámediggi

Váldet gittalagaid, sámevieljat ja -oappát! Nu guhká go mii leat sierralagaid, de leat mii doanggit. Go mii váldet gittalagaid, de leat gievrrat.

Ovttasbargoguoimmit oaivvildit ahte mis galgá leat nanu Sámediggi, mii náke leat doarjjan daidda sámiide geat dan dárbbasit, ja mii ain váikkuha sámi servodaga huksemii. Go nanne Sámedikki návccaid váldit dákkár ovddasvástádusa, de váikkuha dat stuorát luohttámuššii sámi servodagas. Mii dáhttut hukset Sámedikki politihkalaš ja hálldahuslaš návccaid, vai Sámediggi bastá dustet buot daid dárbbuid mat sámi servodagas gávdnojit.

Lea vuoruhánašši bargat lasi ekonomalaš rámmaeavttuid ovdii Sámediggái, mii lea bisánan vaikko leat stuorát barggut go ovdal. Buorit rámmaeavttut Sámediggái leat eaktun Sámi ovdánahttimii. Sámiid vuoigatvuođat ja vuoigatvuohta iešmearrideapmái mielddisbuktá maid vuoigatvuohta iežamet organiseret, ja ásaheapmái mat leat heivehuvvon min servodatdárbbuide.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot jođánit bidjat johtui ollislaš guorahallama ja evaluerema tehnikkalaš válgačadaheamis Sámedikki 2021 válggain, mas earret eará leat bohtán máhcahagat hástalusaid birra sihke jienastusloguin ja válgaeiseválddiid válgabohtosiid almmuhemiin. Sámediggeválggat leat nationála válggat, ja berre seammá dásis giedahallojuvot go stuorradiggeválggat.

Galgá biddjot johtui govda ja fáttmasteaddji lávdegoddi mas Sámediggeáirasat guorahallet mo sáhtta odastit Sámedikki čoaškinortnega. Árvalusat galget meannuduvvot ovdal áigodaga loahpa.

Go sihkarastit sámi nuoraide váikkuhanvejolašvuođaid de mii seammás hukset boahhteáiggi Sámi. Mii dáhttut nannet Sámedikki nuoraidpolitihkalaš lávdegotti nannemiin (SáNuL) dehálaš politihkalaš vuogádahkan man bokte sámi nuorat gullojit. SáNuL sáhtta earret eará váikkuhit ahte ráhkaduvvojit dorvvolaš gávnadanbáikkid nuoraide ja ahte sámi mánát ja nuorat ožžot dieđuid ja oahpu Sámedikki doaimmaid birra.

Ovttasbargoguoimmit dáhttot vuoruhit viidasit čuovvuleami Riikkadárkkástusa cuiggodemiin raporttas Sámediggeráđi stivrenvuogádat mihtuid olahemiide (2019).

Ovttasbargoguoimmit leat ovttá oaivilis ahte ferte ráhkadit ortnega oasussállaša juohkimii Finnmárkkuopmodagas (FeFo), ja áibba álggus áigodagas de ovddiduvvo áššin Sámedikki dievasčoaškimii Finnmárkkuopmodaga oktasaš stivrejumi birra.

Ovttasbargoguoimmit oaivvildit ahte Sámedikki lassáneaddji áššehivvodat dahká dárbbaslažžan árvoštallat livččiigo buorre hálddašit muhtun áššesurggiid direktoráhtamodeallain. Kulturमितohálddašeapmi ja báikenammabálvalus lea muhtun dain surggiin maid berre árvoštallat.

Mii dáhttut dán Sámediggeáigodagas sihkkarastit starga stivrrjumi mas maiddái Sámedikki unnitlogus galget leat buorit bargoeavttut. Eanet digaštallan ja fuomášupmi Sámedikki bargguide ja áššiide mat loktejuvvojit ealáskahtá sámi servodatovdáneami ja bohciida beroštumi. Mii dáhttut fuolahit ahte Sámediggi, nu mo eará ge álbmotválljejuvvon ásausat, šiehtadallá ja gávdná bohtosiid ja addá saji politihkalaš digaštallamii. Lea min ovddasvástádus lámčit dili buriid proseassaide ja vejolašvuodáide sihke gealbbu čohkkemii ja digaštallamii sámi servodagas.

*Doppe, gáfat guhkin, mannaba albmi ja áhpi oktii. De
čalbmi ii čat olat guhkibuidda.*

*Muhto jurdagat ja áibbašeamit sattáhallet ain guhkibuidda.
Daid ii cakkas mihkkege, ii áhpi, ii ge albmi.*

Anders Larsen (Beaiveálggu, 1912).

